

คำถามพร้อมคำตอบ

วิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ และกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

การสอบความรู้ขั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 72 ปีการศึกษา 2562

วันอาทิตย์ที่ 6 ตุลาคม 2562

ข้อ 1. นายยักษ์เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ 99 มีนายใหญ่ครอบครองปลูกบ้านอยู่อาศัยในที่ดินดังกล่าวบางส่วน เนื้อที่ 50 ตารางวา ทางด้านทิศตะวันตกของที่ดิน และศาลฎีกามีคำพิพากษาให้นายใหญ่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน 50 ตารางวา โดยการครอบครอง ทำให้ที่ดินของนายยักษ์กับนายใหญ่อยู่ในโฉนดเดียวกันยังไม่ได้แบ่งแยก นายใหญ่กับนายกลาง ซึ่งเป็นบริวารของนายใหญ่ใช้ทางพิพาทที่อยู่ในที่ดินส่วนของนายยักษ์เป็นทางเดินเพื่อไปใช้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาคิดต่อกัน มาเป็นเวลากว่า 10 ปี โดยนายยักษ์ไม่เคยอนุญาตหรือได้แย้งห้ามปราม ต่อมานายยักษ์ปิดทางพิพาท ขณะนั้นนายยักษ์กับนายใหญ่ก็ยังไม่ได้ทำการรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดินกัน

ให้วินิจฉัยว่า นายใหญ่กับนายกลางมีสิทธิฟ้องบังคับให้นายยักษ์เปิดทางพิพาทและห้ามนายยักษ์เข้ายุ่งเกี่ยวกับทางพิพาทได้หรือไม่

ธงคำตอบ

การจ่ายยอมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1387 จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีอสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่สองอสังหาริมทรัพย์ขึ้นไป และอสังหาริมทรัพย์ทั้งสองอสังหาริมทรัพย์จะต้องต่างเจ้าของกัน โดยอสังหาริมทรัพย์ที่เรียกว่าภารยทรัพย์ต้องรับกรรมบางอย่างซึ่งกระทบถึงทรัพย์สินของตน หรือต้องงดเว้นการใช้สิทธิบางอย่างอันมีอยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้น เพื่อประโยชน์แก่อสังหาริมทรัพย์ที่เรียกว่าสามยทรัพย์ การเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ถือตามความเป็นจริง ดังนั้น เมื่อนายใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน 50 ตารางวา ที่ตนครอบครองปลูกบ้านอยู่อาศัยเป็นส่วนสัด ย่อมถือว่าที่ดินของนายใหญ่กับที่ดินของนายยักษ์เป็นที่ดินคนละแปลงกัน แม้ยังไม่ได้รังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดินก็ตาม (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 890/2520) การที่นายใหญ่กับนายกลางใช้ทางพิพาทในที่ดินของนายยักษ์เป็นทางเดินเพื่อไปใช้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้นายยักษ์เจ้าของภารยทรัพย์ต้องรับกรรมให้นายใหญ่กับนายกลางเดินผ่านที่ดินของตน จึงเกิดการจ่ายยอมขึ้นได้ และเมื่อนายใหญ่กับนายกลางใช้ทางพิพาทโดยนายยักษ์ไม่เคยอนุญาตหรือได้แย้งห้ามปรามแต่อย่างใด อันเป็นการใช้ทางโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาให้ได้การจ่ายยอมติดต่อกันเป็นเวลากว่าสิบปี ทางพิพาทจึงตกเป็นภาระจ่ายยอมแก่ที่ดินของนายใหญ่โดยอายุความตามมาตรา 1401 ประกอบมาตรา 1382 นายยักษ์จึงไม่มีสิทธิปิดทางพิพาท

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1387 บัญญัติให้การจ่ายยอมเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายก่อตั้งขึ้น สำหรับเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ ฉะนั้น ผู้ที่จะฟ้องบังคับภาระจ่ายยอมจำเป็นต้องเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์นั้น นายใหญ่เป็นเจ้าของสามยทรัพย์จึงมีสิทธิฟ้องบังคับให้นายยักษ์เปิดทางพิพาทได้ ส่วนนายกลางเป็นบริวารของนายใหญ่ไม่ใช่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์จึงไม่มีสิทธิฟ้อง (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 307/2552)

การจ่ายยอมเป็นเพียงแต่ทำให้นายยักษ์เจ้าของภารยทรัพย์ต้องรับกรรมบางอย่าง ซึ่งกระทบถึงทรัพย์สินของตน หรือต้องงดเว้นการใช้สิทธิบางอย่างอันมีอยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้น เพื่อประโยชน์แก่ที่ดินของนายใหญ่ แต่นายยักษ์เจ้าของภารยทรัพย์ยังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในภารยทรัพย์นั้น จึงยังมีสิทธิในทางภาระจ่ายยอมอันเป็นกรรมสิทธิ์ของนายยักษ์เช่นเดิม เพียงแต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1390 บัญญัติมิให้เจ้าของภารยทรัพย์ประกอบกรรมใด ๆ อันเป็นเหตุให้ประโยชน์แห่งการจ่ายยอมลบล้าง หรือเสื่อมความสะดวกเท่านั้น การใช้สิทธิเหนือที่ดินส่วนที่เป็นภาระจ่ายยอมในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ยังเป็นของนายยักษ์ต่อไป นายใหญ่จึงขอให้ศาลห้ามนายยักษ์เข้ายุ่งเกี่ยวกับทางพิพาทไม่ได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1188/2556)

ข้อ 2. เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2562 นายกิ่งทำสัญญาให้นายแก้วยืมรถยนต์บรรทุกไปใช้ในกิจการของนายแก้วที่จังหวัดอุบลราชธานี และมีข้อตกลงว่านายแก้วจะนำรถยนต์บรรทุกไปส่งคืนที่หน้างานก่อสร้างของนายกิ่งที่จังหวัดสุรินทร์ภายในวันที่ 20 กันยายน 2562 หากไม่นำไปส่งคืนภายในกำหนดยอมชดใช้ค่าเสียหายไม่เกิน 100,000 บาท นายแก้วรับรถยนต์บรรทุกไปใช้ตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน 2562 ฝ่าฝืนตกลงวันที่ 21 กันยายน 2562 ฝนตกหนักที่จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้น้ำท่วมสูงและทางหลวงขาดบางช่วง ไม่สามารถรับรถยนต์บรรทุกไปส่งคืนที่จังหวัดสุรินทร์ซึ่งน้ำไม่ท่วม วันที่ 27 กันยายน 2562 น้ำลดเป็นปกติ นายแก้วจึงขับรถยนต์บรรทุกไปส่งคืนที่จังหวัดสุรินทร์ นายกิ่งตรวจรับรถยนต์บรรทุกและเรียกค่าเสียหายจากนายแก้วที่ส่งรถยนต์บรรทุกคืนล่าช้าเป็นเงิน 60,000 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันที่ 21 กันยายน 2562 ถึงวันดังกล่าว นายแก้วไม่ยอมชำระ อ้างว่าไม่สามารถส่งรถยนต์บรรทุกคืนเพราะฝนตกหนักทำให้น้ำท่วมสูงเป็นเหตุสุดวิสัยและนายกิ่งไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ย ให้อภัยว่า นายแก้วต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยแก่นายกิ่งตามที่นายกิ่งเรียกให้ชำระหรือไม่เพียงใด

ธงคำตอบ

นายกิ่งทำสัญญาให้นายแก้วยืมรถยนต์บรรทุกไปใช้ ตกลงว่าจะส่งคืนภายในวันที่ 20 กันยายน 2562 นายแก้วจึงมีหน้าที่จะต้องส่งคืนรถยนต์บรรทุกให้นายกิ่งภายในกำหนดดังกล่าว แต่กลับนำมาส่งคืนวันที่ 27 กันยายน 2562 ล่าช้ากว่ากำหนดอันเป็นการชำระหนี้ไม่ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ จึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นายกิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215 โดยได้ตกลงกันว่าจะชดใช้ค่าเสียหายไม่เกิน 100,000 บาท แต่นายกิ่งเรียกค่าเสียหาย 60,000 บาท นายแก้วจึงต้องชดใช้ค่าเสียหายจำนวนดังกล่าวแก่นายกิ่ง การที่นายแก้วไม่นำรถยนต์บรรทุกไปส่งคืนภายในวันที่ 20 กันยายน 2562 อันเป็นกำหนดเวลาชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทินจึงตกเป็นผู้ผิดนัดในหนี้ส่งคืนรถยนต์บรรทุกตามมาตรา 204 วรรคสอง

แม้การที่ฝนตกหนักน้ำท่วมสูงทำให้ไม่สามารถรับรถยนต์บรรทุกไปส่งคืนได้ นายแก้วก็ต้องรับผิดชอบ เพราะเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังที่ตนตกเป็นผู้ผิดนัดตามมาตรา 217 ไม่อาจยกขึ้นอ้างที่จะไม่ชดใช้ค่าเสียหายจำนวน 60,000 บาท แก่นายกิ่งได้

ส่วนดอกเบี้ยนั้น แม้ค่าเสียหายในการส่งคืนรถยนต์บรรทุกล่าช้าจำนวน 60,000 บาท เป็นหนี้เงินซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละ 7.5 ต่อปี ก็ตาม แต่หนี้จำนวน 60,000 บาท เป็นหนี้ที่ไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ เนื่องจากวันที่ 20 กันยายน 2562 เป็นกำหนดเวลาชำระหนี้กระทำการด้วยการส่งคืนรถยนต์บรรทุก มิใช่กำหนดเวลาชำระหนี้ค่าเสียหายในการส่งคืนรถยนต์บรรทุกล่าช้า นายแก้วจะตกเป็นผู้ผิดนัดในหนี้เงินต่อเมื่อนายกิ่งได้ให้คำเตือนให้ชำระหนี้ค่าเสียหายนั้นแล้ว นายแก้วไม่ชำระหนี้ตามมาตรา 204 วรรคหนึ่ง เมื่อนายกิ่งเรียกค่าเสียหายจากนายแก้วโดยไม่ได้ให้คำเตือนก่อน นายแก้วจึงไม่ตกเป็นผู้ผิดนัด นายกิ่งจึงไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากนายแก้ว

ดังนั้น นายแก้วต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจำนวน 60,000 บาท แก่นายกิ่ง โดยไม่ต้องรับผิดชอบดอกเบี้ย

ข้อ 3. ห้างสรรพสินค้าโรคส์จัดให้มีลานจอดรถฟรีเพื่อจูงใจให้ลูกค้าเข้ามาซื้อสินค้าหรือใช้บริการ โดยมีพนักงานรักษาความปลอดภัยทำหน้าที่ตรวจตราที่จุดทางเข้าออก และแจกบัตรจอดรถให้แก่ผู้ที่นำรถเข้ามาจอด ต่อมา

ห้างสรรพสินค้าโรคส์เห็นว่าคนไม่ได้เรียกเก็บค่าจอดรถ จึงยกเลิกการจัดให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัยตรวจตราและยกเลิกการแจกบัตรจอดรถ โดยเปลี่ยนมาติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้ที่ทางเข้าออกแทน พร้อมทั้งติดป้ายประกาศเตือนไว้ที่ทางเข้าลานจอดรถว่าลูกค้าจะต้องดูแลรถยนต์ของตนเอง นายเอขับรถยนต์ที่อยู่ระหว่างผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเข้าไปจอดที่ลานจอดรถของห้างสรรพสินค้าโรคส์เพื่อซื้อสินค้า นายบีสักรถยนต์ของนายเอไปจากลานจอดรถ นายเอจึงฟ้องเรียกให้ห้างสรรพสินค้าโรคส์รับผิดชอบทางละเมิด แต่ห้างสรรพสินค้าโรคส์ต่อสู้ว่า

(ก) นายเอไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่ถูกลักไป และหลังจากฟ้องคดีแล้ว นายเอไม่ชำระค่าเช่าซื้อจนถูกบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อแล้ว นายเอจึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้

(ข) รถยนต์ของนายเอถูกลักโดยนายบีซึ่งเป็นบุคคลภายนอก และห้างได้ติดป้ายประกาศเตือนให้ลูกค้าดูแลรถยนต์ของตนเองแล้ว จึงไม่ต้องรับผิดชอบ

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของห้างสรรพสินค้าโรคส์ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) แม้นายเอเป็นเพียงผู้เช่าซื้อไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ แต่ก็มีสิทธิครอบครองให้ประโยชน์จากรถยนต์ที่เขาซื้อจึงอยู่ในฐานะผู้เสียหาย นายเอมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ทำละเมิดได้ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 2705/2516) ส่วนที่ต่อมามีการบอกเลิกสัญญาเป็นเหตุให้สัญญาเช่าซื้อเลิกกัน ก็ไม่เป็นเหตุให้สิทธิของนายเอจึงมีอยู่แล้วจะรับสิ้นไป (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 746-750/2538) นายเอจึงมีอำนาจฟ้อง

(ข) ที่จอดรถเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของลูกค้าที่จะเข้ามาซื้อสินค้าหรือใช้บริการ ประกอบกับห้างสรรพสินค้าโรคส์เคยจัดให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัยคอยตรวจตราดูแลรถยนต์ที่เข้าหรือออกจากลานจอดรถ และมีการแจกบัตรสำหรับรถยนต์ที่เข้าออก ห้างสรรพสินค้าโรคส์ย่อมมีหน้าที่ต้องดูแลรถยนต์ของลูกค้าที่นำมาจอด แต่ห้างสรรพสินค้าโรคส์กลับยกเลิกการจัดให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัยคอยตรวจตรา และยกเลิกการแจกบัตรสำหรับรถยนต์ที่เข้าออก จึงเป็นการงดเว้นหน้าที่ที่จะต้องดูแลรถยนต์ของลูกค้าโดยให้ลูกค้าต้องเสี่ยงภัยเอง ทั้งการติดตั้งกล้องวงจรปิดก็เป็นเพียงอุปกรณ์บันทึกภาพรถยนต์เข้าออกเท่านั้น ไม่เพียงพอที่จะดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่รถยนต์ของลูกค้าได้ ดังนั้น การที่รถยนต์ที่นายเอรับมาจอดที่ลานจอดรถถูกลักไป จึงเกิดจากการงดเว้นในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นความประมาทเลินเล่อของห้างสรรพสินค้าโรคส์ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 743/2561) แม้เหตุดังกล่าวจะเกิดจากนายบีซึ่งเป็นบุคคลภายนอก แต่การกระทำโดยงดเว้นของห้างสรรพสินค้าโรคส์ก็เป็นการกระทำละเมิดต่อนายเอตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

ส่วนที่ห้างสรรพสินค้าโรคส์ติดป้ายประกาศเตือนไว้ที่ลานจอดรถว่าลูกค้าต้องดูแลรถยนต์ของตนเองนั้น เป็นเงื่อนไขที่ห้างสรรพสินค้าโรคส์กำหนดขึ้นแต่ฝ่ายเดียวเพื่อให้อัตนัยความรับผิด นายเอไม่ได้ตกลงด้วย จึงไม่มีผลเป็นการยกเว้นความรับผิดในการกระทำละเมิดของห้างสรรพสินค้าโรคส์ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 374/2551)

ข้อต่อสู้ของห้างสรรพสินค้าโรคส์ทั้งสองข้อฟังไม่ขึ้น

ข้อ 4. นายเอกทำหนังสือสัญญาเช่าที่ดินของนายโทมีกำหนด 3 ปี เพื่อปลูกสร้างตึกแถว หลังจากปลูกสร้างตึกแถวเสร็จ นายเอกจดทะเบียนขายฝากตึกแถวดังกล่าวให้แก่นายตรีมีกำหนด 1 ปี มีข้อตกลงกันว่าหากไม่ไถ่ถอนการขายฝากภายในกำหนด นายเอกตกลงให้สิทธิการเช่าที่ดินของนายโทตกเป็นสิทธิของนายตรีและจะส่งมอบตึกแถวกับโอนสิทธิการเช่าที่ดินให้แก่นายตรีด้วย หลังจากนั้นในวันเดียวกัน นายเอกทำหนังสือสัญญาเช่าตึกแถวที่ขายฝากกับนายตรีมีกำหนด 1 ปี นับแต่วันทำสัญญา ต่อมานายเอกให้นายจัตวาเช่าช่วงตึกแถวดังกล่าวบางส่วนโดยไม่มีกำหนดเวลาและไม่ได้รับความยินยอมจากนายตรี ครั้นเมื่อครบกำหนดเวลา 1 ปี ตามสัญญา นายเอกไม่ไถ่ถอนคืนการขายฝากตึกแถวจากนายตรีและนายตรีได้บอกเลิกสัญญาเช่าโดยชอบโดยไม่ยินยอมให้นายเอกเช่าตึกแถวต่อไป แต่นายเอกไม่ยอมส่งมอบตึกแถวกับไม่โอนสิทธิการเช่าที่ดินให้แก่นายตรีตามข้อตกลง

ให้วินิจฉัยว่า (ก) นายตรีจะฟ้องรับไล่ นายเอกและนายจัตวาออกจากตึกแถวพร้อมให้ส่งมอบตึกแถวแก่นายตรี และเรียกค่าเสียหายจากนายเอกและนายจัตวานับแต่ครบกำหนดสัญญาเช่าได้หรือไม่

(ข) นายตรีจะฟ้องให้นายเอกโอนสิทธิการเช่าที่ดินที่นายเอกเช่าจากนายโทซึ่งยังเหลือระยะเวลาอีก 1 ปี 6 เดือน ให้แก่ตนตามข้อตกลงได้หรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) นายเอกปลูกสร้างตึกแถวในที่ดินของนายโทโดยอาศัยสิทธิตามสัญญาเช่า ตึกแถวจึงเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเอกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 146 การที่นายเอกจดทะเบียนขายฝากตึกแถวให้นายตรีแล้วกรรมสิทธิ์ในตึกแถวย่อมตกไปเป็นของนายตรีตามมาตรา 491 เมื่อนายเอกไม่ไถ่คืนภายในกำหนด 1 ปี จึงหมดสิทธิที่จะไถ่คืนอีก สำหรับสัญญาเช่าตึกแถวระหว่างนายเอกกับนายตรีครบกำหนดและนายตรีบอกกล่าวเลิกสัญญาเช่าโดยชอบแล้ว นายเอกไม่มีสิทธิอยู่ในตึกแถวต่อไป ส่วนนายจัตวาเป็นผู้เช่าช่วงตึกแถวจากนายเอกโดยไม่ได้รับความยินยอมจากนายตรีจึงเป็นการเช่าช่วงที่ไม่ชอบตามมาตรา 544 วรรคหนึ่ง และถือว่านายจัตวาเป็นบิรารอยู่ในตึกแถวโดยอาศัยสิทธิของนายเอก ดังนั้น นายตรีมีสิทธิฟ้องรับไล่ นายเอกและนายจัตวาออกจากตึกแถวพร้อมให้ส่งมอบตึกแถวแก่นายตรีได้

เมื่อนายเอกยังคงอยู่ในตึกแถวหลังจากสัญญาเช่าตึกแถวระงับไปแล้วเป็นการละเมิดต่อนายตรี นายตรีย่อมเรียกค่าเสียหายจากนายเอกนับแต่ครบกำหนดสัญญาเช่าได้ ส่วนนายจัตวาเป็นเพียงบิรารของนายเอกจึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบด้วย นายตรีไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากนายจัตวาได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 187/2536)

(ข) สัญญาเช่าที่ดินระหว่างนายเอกกับนายโทไม่มีข้อตกลงเกี่ยวกับการโอนสิทธิการเช่า นายเอกผู้เช่าที่ดินไม่มีสิทธิโอนสิทธิการเช่าของตนให้แก่นายตรีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 544 วรรคหนึ่ง การที่นายเอกทำสัญญาโอนสิทธิการเช่าที่ดินของตนให้แก่นายตรีไม่มีผลผูกพันนายโท จึงไม่มีผลให้นายตรีได้รับโอนสิทธิการเช่าที่ดินและไม่มีสิทธิเช่าครอบครองที่ดินแทนนายเอก นายตรีจึงไม่มีสิทธิฟ้องให้นายเอกโอนสิทธิการเช่าที่ดินดังกล่าวแก่ตนได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1737/2535)

ข้อ 5. วันที่ 1 มีนาคม 2561 นายเพชรทำหนังสือสัญญากู้ยืมเงินนายช่าง 1,000,000 บาท ตกงดอกเบียในอัตรา ร้อยละ 15 ต่อปี นายเพชรได้รับเงินกู้ครบและจดทะเบียนจำนองที่ดินของตนเป็นประกันหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวในวงเงิน จำนอง 1,000,000 บาท ตกงดอกเบียในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี และมีข้อตกลงว่า หากบังคับทรัพย์สินซึ่งจำนอง ออกขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ นายเพชรจะรับผิดชอบชำระหนี้ส่วนที่ขาดจนครบ ต่อมานายเพชรถูกเจ้าหนี้สามัญ อื่นฟ้องและบังคับคดีนำยึดที่ดินดังกล่าวออกขายทอดตลาดโดยติดจำนอง มีนายมรกตเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินได้จากการ ขายทอดตลาด ต่อมานายเพชรผิดนัดไม่ชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่ นายช่าง นายช่างจึงบอกกล่าวบังคับจำนองไปยัง นายมรกตโดยชอบแล้ว แต่นายมรกตเพิกเฉย นายช่างจึงฟ้องนายมรกตขอให้บังคับชำระหนี้จำนอง 1,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี หากไม่ชำระให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดชำระหนี้ หากไม่พอให้ บังคับทรัพย์สินอื่นของนายมรกตชำระหนี้จนครบ นายมรกตต่อสู้ว่า

(ก) เมื่อทรัพย์สินซึ่งจำนองถูกยึดนำออกขายทอดตลาดแล้ว จำนองย่อมระงับ

(ข) นายมรกตไม่ใช่ผู้กู้และผู้จำนองจึงไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยและนายช่างไม่มีสิทธิบังคับทรัพย์สินอื่น ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนายมรกตฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนองตามคำสั่งศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจำนอง จำนองย่อมระงับสิ้นไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 744 (5) แต่กรณีนี้เป็นเรื่องเจ้าหนี้สามัญฟ้องคดีแล้วบังคับคดีนำยึด ทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดโดยติดจำนอง จำนองจึงยังไม่ระงับ ดังนั้น ข้อต่อสู้ที่ว่าจำนองย่อมระงับ จึงฟังไม่ขึ้น

(ข) เมื่อนายมรกตซื้อทรัพย์สินซึ่งติดจำนอง นายช่างย่อมมีสิทธิที่จะบังคับจำนองจากทรัพย์สินนั้นได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702 วรรคสอง และตามมาตรา 715 บัญญัติให้ทรัพย์สินซึ่งจำนองย่อม เป็นประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณต่อไปนี้ด้วย คือ (1) ดอกเบีย...นายช่างจึงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในการบังคับ จำนองได้ เมื่อหนังสือสัญญากู้เงินและสัญญาจำนองมีข้อตกลงดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นายช่างจึงมีสิทธิคิด ดอกเบียในการบังคับจำนองในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ได้ แม้นายมรกตไม่ใช่ผู้กู้และผู้จำนองก็ตาม ดังนั้น ข้อต่อสู้ที่ว่า ไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยจึงฟังไม่ขึ้น (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 7128/2555, 4139/2533)

นายมรกตเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดในคดีแพ่งโดยติดจำนองย่อมมีฐานะเป็นเพียงผู้รับโอนทรัพย์สิน ซึ่งจำนอง ไม่ทำให้มีฐานะเป็นผู้จำนอง ความรับผิดชอบของนายมรกตที่มีอยู่แก่นายช่างย่อมมีอยู่เพียงที่ทรัพย์สินซึ่งจำนอง ที่ตนรับโอนมาซึ่งตราเป็นประกันการชำระหนี้เท่านั้น นายช่างไม่อาจอ้างข้อตกลงตามสัญญาจำนองระหว่างนายช่างกับ นายเพชรมาเพื่อบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินอื่นของนายมรกตนอกเหนือไปจากทรัพย์สินซึ่งจำนองได้ ดังนั้น ข้อต่อสู้ ที่ว่านายช่างไม่มีสิทธิบังคับทรัพย์สินอื่นจึงฟังขึ้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 5584/2555, 1423/2558)

ข้อ 6. นายแมนมีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อนำไปซ่อมแซมร้านอาหารของตน จึงไปปรึกษากับนายมันเพื่อจะขอออกเช็คแลกเงินสด นายมันพานายแมนไปพบกับนายคงซึ่งเป็นเพื่อนสนิทขอให้ความช่วยเหลือแก่นายแมนด้วย นายแมนลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็ค จำนวนเงิน 500,000 บาท โดยมีได้ระบุชื่อผู้รับเงินแต่มีข้อความตามแบบพิมพ์ว่า จ่าย... หรือผู้ถือ และมีได้ระบุวันออกเช็ค นายคงขอให้นายมันลงลายมือชื่อในเช็คเป็นการค้าประกันด้วย นายมันจึงลงลายมือชื่อสลักหลังเช็คให้แต่ไม่ได้เขียนข้อความว่า ใ้ได้เป็นอาวัล มอบให้แก่ นายคง ทั้งนี้ นายแมนได้ชำระดอกเบี้ยล่วงหน้า 2 เดือน ให้แก่นายคงเป็นการตอบแทน ต่อมาเมื่อล่วงพ้นกำหนด 2 เดือน นายแมนเพิกเฉยไม่ชำระดอกเบี้ยให้แก่ นายคงอีก นายคงจึงวานให้นายสมลูกจ้างนำเช็คไปยื่นแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน นายสมได้เขียนชื่อของนายคงหลัง คำว่า จ่าย ในเช็ค แล้วนำไปเรียกเก็บเงิน เจ้าหน้าที่ธนาคารประทับวันที่ออกเช็คลงในเช็ค แล้วธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน นายคงทวงถาม

(ก) นายแมนต่อสู้ว่า เช็คพิพาทมิได้ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่ลงวันที่ออกเช็ค จึงมีรายการไม่ครบถ้วน ไม่ถือว่าเป็นเช็ค และเช็คมีการเพิ่มเติมรายการชื่อผู้รับเงิน วันออกเช็คโดยไม่มีสิทธิ เช็คพิพาทจึงไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย

(ข) นายมันต่อสู้ว่า ลงลายมือชื่อสลักหลังเช็คโดยคนไม่เคยเป็นผู้ทรงเช็คมาก่อนจึงไม่อาจสลักหลังเช็คได้ จึงไม่ได้เขียนข้อความว่า ใ้ได้เป็นอาวัล จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามเช็ค

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนายแมนตาม (ก) และนายมันตาม (ข) ทั้งขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) นายแมนออกเช็คแล้วมอบเช็คแก่นายคงโดยมิได้ระบุชื่อผู้รับเงิน แต่มีข้อความตามแบบพิมพ์ว่า จ่าย...หรือผู้ถือ ถือได้ว่าเป็นเช็คที่ส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือจึงเป็นเช็คที่มีรายการตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 988 (4) เช็คพิพาทจึงเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย การที่นายสมนำเช็คไปเรียกเก็บเงินและเขียนชื่อนายคงหลังคำว่า จ่าย ไม่ทำให้เช็คเสียไป และการที่นายแมนออกเช็คไม่ระบุวันออกเช็คย่อมถือโดยปริยายว่านายแมนมอบหมายให้นายคงลงวันที่ออกเช็คได้เอง การที่เจ้าหน้าที่ธนาคารประทับวันที่ออกเช็คจึงถือเป็นปริยายได้อีกว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารได้ลงวันออกเช็คโดยสุจริตแทนนายคงซึ่งเป็นผู้ทรงและเป็นการลงวันที่ออกเช็คที่ถูกต้องแท้จริง เช็คที่นายแมนส่งจ่ายจึงเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย มาตรา 910 วรรคท้าย ประกอบมาตรา 989 วรรคหนึ่ง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4495/2560) ข้อต่อสู้ของนายแมนฟังไม่ขึ้น

(ข) เช็คที่นายแมนส่งจ่ายเป็นเช็คผู้ถือ นายมันลงลายมือชื่อสลักหลังเช็คผู้ถือ ผลจึงต้องถือว่าเป็นการค้าประกันหรืออาวัลนายแมนผู้ส่งจ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 ประกอบมาตรา 989 วรรคหนึ่ง แม้ว่านายมันจะไม่เคยเป็นผู้ทรงมาก่อนเลยก็ตาม ซึ่งเป็นการอาวัลตามผลของกฎหมาย มิใช่การอาวัลตามมาตรา 939 จึงไม่ต้องเขียนข้อความระบุว่า ใ้ได้เป็นอาวัล (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3509/2542) นายมันจึงต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้รับอาวัลนายแมนผู้ส่งจ่ายเช็ค ข้อต่อสู้ของนายมันฟังไม่ขึ้น

ข้อ 7. บริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด มีทุนจดทะเบียน 1,000,000 บาท แบ่งเป็นหุ้นสามัญจำนวน 10 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100,000 บาท ใบหุ้นทุกใบเป็นชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น มีนายสินถือหุ้นจำนวน 1 หุ้น และบริษัทฟ้าไล จำกัด ถือหุ้นจำนวน 1 หุ้น ในวันที่ 10 กันยายน 2555 บริษัทฟ้าไล จำกัด ได้ทำสัญญาขายหุ้นให้แก่นายมันคง โดยมีข้อตกลงว่าให้กรรมสิทธิ์ในหุ้นตกเป็นของนายมันคงทันทีที่ทำสัญญาซื้อขายกันและผู้ซื้อได้ชำระราคาให้แก่ผู้ขายแล้ว ณ วันที่ทำสัญญากัน แต่ยังไม่ได้ทำใบโอนหุ้นเป็นหนังสือลงลายมือชื่อระหว่างบริษัทฟ้าไล จำกัด กับนายมันคง นายมันคงผู้ซื้อได้นำสัญญาซื้อขายหุ้นดังกล่าวนี้ไปแสดงต่อบริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด โดยมีผู้รับมอบอำนาจจากบริษัทฟ้าไล จำกัด ผู้ขายยืนยันว่ามี การซื้อขายหุ้นตามสัญญากันจริง บริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด ได้จัดแจ้งชื่อและที่อยู่ของนายมันคงลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น ต่อมาบริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด ได้เรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อแต่งตั้งกรรมการ มีผู้ถือหุ้นทุกรายมาประชุม นายมันคงก็ได้ เข้าร่วมประชุมและออกเสียงลงมติด้วย ที่ประชุมได้มีมติเอกฉันท์เลือกนายประกอบเป็นกรรมการ นายสินถึงแก่ความตาย ในเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น นางสาวทองเป็นทายาทรับมรดกแต่เพียงผู้เดียวของนายสิน

ให้วินิจฉัยว่า (ก) การโอนหุ้นให้นายมันคงชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

(ข) นายมันคงมีสิทธิเข้าประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นหรือไม่

(ค) นางสาวทองมีสิทธิขอให้ศาลเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) ใบหุ้นของบริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด เป็นใบหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1129 วรรคสอง กำหนดว่า การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น ดำเนินได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อ นั้น ๆ ด้วยแล้ว เป็นโมฆะ การที่บริษัทฟ้าไล จำกัด ได้ขายหุ้นให้แก่นายมันคง โดยมีข้อตกลงว่าให้กรรมสิทธิ์ในหุ้นตกเป็นของนายมันคงทันทีที่ทำสัญญาซื้อขายกันและผู้ซื้อได้ชำระราคาให้แก่ผู้ขายแล้ว ณ วันที่ทำสัญญากัน สัญญาซื้อขายหุ้นดังกล่าวมิใช่ตราสารการโอนหุ้นตามความในมาตรา 1129 วรรคสอง เมื่อการโอนหุ้นมิได้ทำตามมาตรา 1129 วรรคสอง การโอนหุ้นจึงตกเป็นโมฆะ แม้นายมันคงจะได้นำสัญญาซื้อขายหุ้นดังกล่าวนี้ไปแสดงต่อบริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด และบริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด ได้จัดแจ้งชื่อและที่อยู่ของนายมันคงลงในทะเบียนผู้ถือหุ้นแล้วก็ตาม (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 6908/2543) การโอนหุ้นให้นายมันคงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(ข) เนื่องจากการโอนหุ้นเป็นโมฆะ นายมันคงจึงไม่ใช่ผู้ถือหุ้นของบริษัท ย่อมไม่มีสิทธิเข้าประชุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1176 (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 1086/2512)

(ค) สิทธิที่จะเข้าประชุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1176 นี้เป็นสิทธิของผู้ถือหุ้น หากมีผู้อื่นเข้าประชุมแสดงความคิดเห็นออกเสียงด้วย แม้ผู้ถือหุ้นแท้จริงที่เข้าประชุมมีจำนวนครบเป็นองค์ประชุม และคะแนนของที่ประชุมเป็นเอกฉันท์ก็ตาม มตินั้นก็เป็นมติที่ไม่ชอบ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 89/2512) นางสาวทองเป็นทายาทผู้รับมรดกของนายสิน ดังนั้น หุ้นของนายสินจึงตกเป็นของนางสาวทองทันทีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 และมาตรา 1600 นางสาวทองทายาทจึงมีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนมติที่ไม่ชอบของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นตามมาตรา 1195 ได้ แม้ว่าบริษัทสินเพิ่มพูน จำกัด จะยังไม่ได้จดทะเบียนลงชื่อนางสาวทองเป็นผู้ถือหุ้นก็ตาม (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 310/2510)

ข้อ 8. นายนครประสบปัญหาทางธุรกิจ นางกุลลาภภริยาชอบด้วยกฎหมายของนายนครได้ยกโฉนดที่ดินและยกที่ดิน สิ้นสมรสที่มีชื่อนายนครเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ให้แก่นายนครโดยเสนาหา ให้นำไปแก้ไขปัญหาทางธุรกิจจนสำเร็จ หลังจากนั้น นายนครได้ทำพินัยกรรมยกโฉนดที่ดินให้แก่นางชอนกลั่นซึ่งเป็นภริยาไม่ชอบด้วยกฎหมายและยกที่ดินให้แก่นายกุง บุตรชายของตนที่เกิดจากนางชอนกลั่น ต่อมานางกุลลาภทราบข้อกำหนดตามพินัยกรรมจึงบอกนายนครขอคืน โฉนดที่ดินและบอกเลิกการยกให้ที่ดิน แต่นายนครปฏิเสธ หลังจากนั้น 3 วัน นายนครถึงแก่ความตาย

ให้วินิจฉัยว่า โฉนดที่ดินและที่ดินตกให้แก่บุคคลใด

ธงคำตอบ

การที่นางกุลลาภยกโฉนดที่ดินให้นายนครโดยเสนาหาเป็นสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่สามีภริยาทำไว้ต่อกัน อันเป็นสัญญาระหว่างสมรสที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างในเวลาที่เป็นสามีภริยากันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่ วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยากันก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 โฉนดที่ดินจึงเป็น สิ้นส่วนตัวของนายนครตามมาตรา 1471 (3)

แม้ว่านายนครจะทำพินัยกรรมไว้ แต่พินัยกรรมจะมีผลเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พหุณยศาสตร์ มาตรา 1673 เมื่อนางกุลลาภขอคืนโฉนดที่ดินและบอกเลิกการยกให้ที่ดินในขณะที่นายนครยังมีชีวิตอยู่ จึงเป็นการบอกล้างสัญญายกให้โฉนดที่ดินและที่ดินในเวลาที่ยนายนครและนางกุลลาภยังเป็นสามีภริยากันอยู่ ตามมาตรา 1469 โฉนดที่ดินจึงกลับมาเป็นส่วนตัวของนางกุลลาภตามมาตรา 1471 (4) และที่ดินกลับมาเป็น สิ้นสมรส ตามมาตรา 1474 (1) ก่อนพินัยกรรมมีผล

ข้อกำหนดพินัยกรรมของนายนครที่ยกโฉนดที่ดินให้แก่นางชอนกลั่นเป็นการกำหนดการเมื่อตายเกี่ยวกับ ทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ใช่ทรัพย์สินของตนอันเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1646 ย่อมไม่มีผลบังคับ นางชอนกลั่นไม่มีสิทธิได้รับโฉนดที่ดิน โดยยังคงเป็นของนางกุลลาภ ส่วนข้อกำหนดพินัยกรรม ยกที่ดินให้แก่นายกุงเป็นการยกสิ้นสมรสเกินส่วนของตน ขัดต่อมาตรา 1481 พินัยกรรมยกที่ดินให้นายกุงคงมีผล เพียงกึ่งหนึ่ง ส่วนอีกกึ่งหนึ่งเป็นของนางกุลลาภ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 505/2509 และ 1083/2540)

ข้อ 9. บริษัทผ้าไทย จำกัด ตกลงขายสินค้าสำเร็จรูปให้บริษัทเบล จำกัด 3,000 ชุด ราคาชุดละ 500 บาท รวมเป็นเงิน 1,500,000 บาท บริษัทผ้าไทย จำกัด ว่าจ้างให้บริษัทมารีน จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทเดินเรืออยู่ต่างประเทศ มีภูมิลำเนาอยู่ที่สหราชอาณาจักรทำการขนส่งโดยคิดค่าระวางเป็นเงิน 80,000 บาท และตกลงว่าจะขนส่งสินค้าถึงท่าปลายทางที่สหราชอาณาจักรภายในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 ใบตราส่งระบุบริษัทเบล จำกัด เป็นผู้รับตราส่ง และระบุเรือสำเร็จรูป 3,000 ชุด บรรจุในกล่อง กล่องละ 30 ชุด เป็นจำนวน 100 กล่อง ในการว่าจ้างดังกล่าว บริษัทผ้าไทย จำกัด ได้ติดต่อทำสัญญาฉบับบริษัทชิปปิง จำกัด ซึ่งเป็นตัวแทนของบริษัทมารีน จำกัด ในประเทศไทย รับผิดชอบการขนส่งและขนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศ เรือของบริษัทมารีน จำกัด ขนส่งสินค้าสำเร็จรูปถึงสหราชอาณาจักรและส่งมอบสินค้าให้แก่บริษัทเบล จำกัด รับมอบวันที่ 1 ธันวาคม 2561 เป็นเหตุให้บริษัทเบล จำกัด เสียหายเป็นเงิน 200,000 บาท ต่อมาวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 บริษัทเบล จำกัด แจ้งความเสียหายและเรียกร้องให้บริษัทมารีน จำกัด และบริษัทชิปปิง จำกัด ชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าว บริษัททั้งสองปฏิเสธความรับผิด

ให้วินิจฉัยว่า ค่าเสียหายที่บริษัทเบล จำกัด จะเรียกร้องได้มีเพียงใด และบริษัทมารีน จำกัด และบริษัทชิปปิง จำกัด จะต้องรับผิดชอบต่อบริษัทเบล จำกัด หรือไม่ เพียงใด

ธงคำตอบ

บริษัทมารีน จำกัด เป็นคู่สัญญารับขนของทางทะเลกับบริษัทผ้าไทย จำกัด ผู้ส่งของจึงเป็นผู้ขนส่งซึ่งต้องรับผิดในความเสียหายอันเป็นผลจากการที่ของซึ่งได้รับมอบจากผู้ส่งของมีการส่งมอบชก้าตามพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.2534 มาตรา 3 และมาตรา 39

บริษัทชิปปิง จำกัด เป็นตัวแทนของบริษัทมารีน จำกัด ในการรับผิดชอบการขนส่งและขนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศ การที่บริษัทชิปปิง จำกัด ทำสัญญารับขนกับบริษัทผ้าไทย จำกัด แทนบริษัทมารีน จำกัด เป็นการดำเนินงานอันเกี่ยวกับธุรกิจอันเนื่องจากการรับขนของทางทะเล จึงไม่ใช่ผู้ขนส่งหรือผู้ขนส่งอื่นตามพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ. 2534 มาตรา 3 แต่การที่บริษัทชิปปิง จำกัด เป็นตัวแทนทำสัญญารับขนแทนบริษัทมารีน จำกัด ตัวการซึ่งอยู่ต่างประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ จึงต้องรับผิดตามสัญญานั้นแต่ลำพังตนเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 824 เมื่อการขนส่งสินค้าชก้าทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทเบล จำกัด บริษัทชิปปิง จำกัด จึงต้องร่วมรับผิดกับบริษัทมารีน จำกัด (คำพิพากษาฎีกาที่ 9021/2543 และ 2179/2553)

แม้บริษัทเบล จำกัด จะได้รับความเสียหายจากการส่งมอบชก้าเป็นเงิน 200,000 บาท แต่พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ. 2534 มาตรา 58 วรรคสาม ให้จำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งไว้เพียงสองเท่าครึ่งของค่าระวางแห่งของเฉพาะที่ส่งมอบชก้า แต่รวมกันต้องไม่เกินค่าระวางทั้งหมดตามสัญญารับขนของทางทะเล เมื่อค่าระวางที่ตกลงกันเป็นเงิน 80,000 บาท บริษัทเบล จำกัด จึงเรียกร้องค่าเสียหายได้เป็นเงินเพียง 80,000 บาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 3109/2553) แต่โดยที่บริษัทเบล จำกัด ผู้รับตราส่งรับมอบเรือสำเร็จรูปวันที่ 1 ธันวาคม 2561 และได้ส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือแก่ผู้ขนส่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบของ โดยแจ้งความเสียหายและเรียกร้องค่าเสียหายจากการส่งมอบชก้าแก่บริษัทมารีน จำกัด วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบของ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเป็นผลจากการส่งมอบชก้าย่อมสิ้นไปตามมาตรา 48 บริษัทมารีน จำกัด และบริษัทชิปปิง จำกัด จึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อบริษัทเบล จำกัด

ข้อ 10. นายนิคคนสัญชาติไทยคิดสร้างหุ่นยนต์ปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถพูดตอบปัญหากฎหมายไทยได้ โดยติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่นายนิคเขียนขึ้นไว้ในตัวหุ่นยนต์ ผู้ใช้สามารถพูดตามปัญหากับหุ่นยนต์ได้โดยตรง หุ่นยนต์จะพูดตอบปัญหาพร้อมอ้างหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่เคยมีผู้ใดสร้างหุ่นยนต์แบบนี้มาก่อน นายนิคนำหุ่นยนต์ที่สร้างขึ้นออกจำหน่ายในประเทศไทยตั้งแต่เดือนมกราคม 2561 ปรากฏว่าได้รับความนิยมจากผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอย่างกว้างขวาง ต่อมาเดือนมิถุนายน 2561 นายหน้อยซึ่งเคยเป็นลูกจ้างของนายนิคและรู้ถึงวิธีการสร้างหุ่นยนต์ของนายนิค แต่ลาออกแล้ว ได้ผลิตหุ่นยนต์แบบเดียวกับของนายนิคและนำไปโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่นายนิคเขียนขึ้นติดตั้งในหุ่นยนต์ที่ผลิตขึ้นออกจำหน่ายในท้องตลาดแข่งกับหุ่นยนต์ของนายนิค โดยไม่ได้ขออนุญาตจากผู้ใด เมื่อนายนิคทราบเรื่องในเดือนมีนาคม 2562 จึงได้ไปขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์หุ่นยนต์ที่ตนคิดสร้างขึ้นนั้นและได้รับสิทธิบัตรในเดือนกันยายน 2562 เมื่อได้รับสิทธิบัตรแล้วจึงฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากนายหน้อย โดยกล่าวหาว่านายหน้อยละเมิดสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ของตน นายหน้อยให้การปฏิเสธว่าไม่ได้ละเมิดทั้งสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิบัตรได้ให้การต่อสู้ว่าสิทธิบัตรของนายนิคไม่สมบูรณ์

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนายหน้อยว่าสิทธิบัตรของนายนิคไม่สมบูรณ์ฟังขึ้นหรือไม่ และการกระทำของนายหน้อยเป็นการละเมิดสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ใดของนายนิคหรือไม่ อย่างไร

ธงคำตอบ

แม้หุ่นยนต์ที่นายนิคคิดค้นขึ้นจะเป็นการประดิษฐ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน แต่การที่นายนิคนำหุ่นยนต์ดังกล่าวไปผลิตและนำออกจำหน่ายในประเทศไทยตั้งแต่เดือนมกราคม 2561 และได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางก่อนที่นายนิคจะยื่นคำขอรับสิทธิบัตร ถือได้ว่าการประดิษฐ์หุ่นยนต์ดังกล่าวเป็นงานที่มีและใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตรในเดือนมีนาคม 2562 การประดิษฐ์ดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ตามความหมายในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 6 วรรคสอง (1) และมีผลให้ไม่เป็นการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และสิทธิบัตรที่ออกให้แก่นายนิคจึงเป็นสิทธิบัตรที่ไม่สมบูรณ์ตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง นายนิคย่อมไม่มีสิทธิแต่ผู้เดียวในการประดิษฐ์หุ่นยนต์นั้น ดังนั้น การที่นายหน้อยผลิตหุ่นยนต์ตามสิทธิบัตรของนายนิคออกจำหน่ายจึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิบัตรของนายนิค ข้อต่อสู้ของนายหน้อยข้อนี้ฟังขึ้น

สำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันเป็นงานวรรณกรรมที่ติดตั้งในหุ่นยนต์นั้น เมื่อนายนิคเป็นผู้เขียนขึ้นเองโดยไม่ได้ลอกเลียนผู้ใด นายนิคจึงเป็นผู้สร้างสรรค์ที่มีลิขสิทธิ์ในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4, 6 และ 8 การที่นายหน้อยนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ดังกล่าวไปติดตั้งในหุ่นยนต์ที่ตนผลิตขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายนิคเจ้าของลิขสิทธิ์ จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการทำซ้ำในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนายนิคตามมาตรา 30 (1) และการที่นายหนอยนำหุ่นยนต์ที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สร้างขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์นั้นออกขาย เป็นการกระทำเพื่อหากำไรโดยรู้อยู่แล้วว่างานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งอยู่ในหุ่นยนต์นั้นทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของนายนิคตามมาตรา 31 (1) อีกด้วย ข้อต่อสู้ของนายหน้อยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น